

n e s l y š í c í d ě t i
(a n s w e r 4 a l l)

o l d ř i c h j a n o t a

„Sotva jsme vyšli na ten výlet,“ povídá Nela, „připojil se k nám takový starý jezevčík. Zkoušeli jsme ho zahnat, křičeli jsme na něj, tleskali, ale on s námi šel celých těch dvacet kilometrů, takže večer už jsme ho měli v chalupě. Vůbec jsme nevěděli, co si s ním počít. Ono to asi bude vypadat divně, ale mě nakonec napadlo, že zavoláme policii.“

„Policii?“

„Počkej, ty se směješ, ale my jsme druhý den už měli odjíždět domů...“

„No stejně, tohle bych do tebe nikdy neřekl, že budeš volat na jezevčíka policii.“

„Náhodou, ty policisti byli krásný, takový mladý, sympatický, přišli tři a měli vysílačky a pistole.“

„A co s ním udělali?“

„To bylo dost trapný, protože oni se hned ve dveřích ptali: ‚Tak kde ho máte chycenýho?‘ a já jsem vůbec nevěděla, co na to říct, protože on ležel na gauči vedle kamen a spal. On byl asi zmoženej z toho výletu.“

„To se těším, až to budu někomu vyprávět.“

„Ty seš. Náhodou mě jako první napadlo, já jsem ti to zapomněla říct, že ho dáme do kláštera. On je tam také klášter.“

„A co v klášteře?“

„Řekli nám, že ho nevezmou, protože takových případů tam mají spoustu, pět, šest do týdne. Ty policisti říkali, ať ho předáme starostovi, ten že ho pošle do útulku. Jenže starosta dělá také poslance, a tak byl v Praze a měl přijet až další den. Ráno ještě šla Martina s tím jezevčíkem do samoobsluhy, ale když vyšla ven, tak už tam jezevčík

nebyl. Prodavačka jí pak říkala, že ho zná, že patří jedný starý paní naproti ze statku a že ta bude moc ráda, až ho zase uvidí. Von že prej se rád takhle toulá.“

„Ke Štěpánovi se taky jednou přidal nějakej opuštěnej voříšek někde na Šumavě, zrovna když šel na vlak. On to ale měl horší, protože tehdy ještě bydlel s babičkou v tom jejich šlechtickým desetipokojovým bytě s výhledem na Žofín a babička, která byla v jejich rodu asi silná žena, oni získali majetek velkoobchodem s rybama, firma Slunéčko, psy nesnášela.“

„A co tedy Štěpán dělal?“

„No, vzal si ho do Prahy, ale po týdnu zjistil, že babička je silnější a že toho pejska zase odveze zpátky na Šumavu. Ale sotva došli k té vesnici, u které ho našel, tak se milý pejsek rozběhl a bez ohlížení pelášil do jednoho statku.“

„Takže on si udělal výlet do Prahy.“

„Ale stejně to bylo Štěpánovi souzený. Za nějakou dobu našel jednoho opuštěného psa uvázaného u stromu na Petříně, a pak druhého v Nuslích, toho černého pudlíka, nějaký děti ho tam vyhodily z okna. Ale to už bydlel sám.“

„Takže to na Šumavě byla vlastně taková předzvěst.“

„Asi jo. Luboš už mu chtěl přezdívat Štěkán. Ale stejně, tohleto předjaří, to je silný období, jak se spojuje síla jarního slunce s tou ještě mrazivou čistotou zimy.“

„Já jsem ti ale chtěla říct o té zamrzlé mlze, co jsme tam viděli.“

„O jaké zamrzlé mlze?“

„No, takový ten zimní les, co není zavátý, ale stromy jsou obalené zmrzlými krystaly, to ti vypadá jako království. A když se zvedne vítr, tak se celý ten les rozezní jako zvonkohra.“

„Já...“

„Jo, a když ty krystaly opadávají, dělají dole takové bělostné obrazce, kruhy, spirály, podle toho jak fouká vítr. A když to v poledne na slunci taje, tak všude kolem slyšíš šepotání, jako ozvěnu vlastního dechu.“

„Já vím, takový ten jemný zvuk, když se bortí struktury uvnitř.“

„Takže ty to znáš?“

„To asi zná každej. Je to všude, jako tady, ty záhonky s bylinkami, ty zlatý věžní hodiny, ta plavoucí loď kostela támhle za zdí, ty lidi se zmrzlinou, jak se u toho loudají, jenže tady je to nějak hůř vidět. Ale může to člověk zkusit.“

Tak takhle nějak to tedy bylo.

„Samej simulant, koukám, je to tady samej simulant!“ Jakej simulant, říkám si, co to má bejt, co tím ten starý pirát s jednou berlí myslí; ale opravdu. Od cukrárny k nám dojíždí na vozičkách starší pár, muž a žena, a oba pirátovi nadšeně přikyvuji, s úsměvem od ucha k uchu. Má pravdu, jsme tu ve městě simulantů. Na kolonádě odbarvená slečna vozičkářka simuluje, jak se netrefit mobilem do ucha, její společník vystřeluje divoce kyčlí při chůzi do strany a vedle se zmateně kývá jeho kamarád, zlomený karafiát. Já naopak na zastávce autobusu simuluji člověka postiženého kytarou na zádech, oranžovými kalhotami a na hlavě štráfátým konopným kloboukem, chatrnou to odezvou mrazivému severáku, který tu uprostřed června vane.

Klackem odeženu cestou hejno králíků, kteří přiběhli bůhví proč, snad je přilákaly ty mrkvové kalhoty. Ale přesto z těch drzých kluků povykujících z okna ozdravovny cosi o krásném klobouku netáhne taková asertivita jako v Praze z těch, kteří nesimulují, jen stimulují. Kráčím do Betléma, takhle to zní lepší, než že hledám rekreační zařízení Betlém. Nikdy se mi na Betlému nic rekreačního nezdálo. Cesta spadá prudce dolů neladnou změti cihlových nedochůďcat a zparchantělých dřevěnic, někde ve vzduchu klopýtla cirkulárka ve svém bludném kruhu. Oko ulpělo na fasádě jednoho stavení ve stráni, asi kvůli tomu staročeskému názvu, Stavoděl. Zní to tak starobyle, tkalcovsky, i Stavoděla by mohlo být hezké jméno pro dívku, co stav oděla, jedna ze sta, co vodě dělá. Naproti si do kopce vykračují dva mládenci, švarní krkavci, navlečení do hasičského, tmavých kombinéz s ohnivými výložkami, vstříc těžkým mrakům, co se valí od Černé hory, asi hasit, asi hasit – tedy takhle to v Jánských Lázních přesně nevypadá. Ale je červen a včera opravdu hlásili na horách sněžení.

V pedsíni Betléma vládne ospalé ticho prázdného botníku, ale za mléčně prosklenými dveřmi je rušno až bouřlivě, jako při návčiku ochotnického divadla.

„Ajakvýsitovúbecdo volu je teta kh lesem noumluvit!?“ zaječí nebo až šakalí nějaký důstojný hlas, až mráz tuhne v žilách, ale režisér, dobrá víla, spokojen není.

„Tak takhle by tomu nikdo nevěřil. Když vás, oslíku, zebra napadne, že jste grázl pruhovanej, musíte se ohradit důrazněji! Důrazněji!“

Po chvíli ticha prosviští sklem dveří těžká hmota s kopyty a hluše pleskne o stěnu. Když se ohlédnu, zeje za mnou ve zdi okno se staženou žaluzií, kde mezi černými štráfy prosvítají bílé proužky světla; jediné, co z nebohé zebry zbylo.

„Beru!“ volá hlas režiséra.

„Ale to je právě ten problém,“ namítá kdosi.

Za dveřmi sálu, který normálně slouží jako jídelna, je jeviště, na jehož okraji víří bílé postavy. Točí se zběsile, jako bičem roztočené dětské káči. Vlčci. V tom závrtném otáčení drží ale zároveň něco pevného, nehnutého, nehybnou vertikálu, pevně uchopenou v mysli. Skryté tajemství dervišů a zeměkoule, sluneční soustavy a kolotočů vůbec, díky kterému se nikomu z nich nemotá hlava.

„A mezi hovadama!“

Začíná výstup gynekologů a zastánců porodů doma, dvou mocných, na smrt zne přátelených veronských rodů, i když oběma zřejmě jde o totéž, přivést něco nového na svět.

„Sepse! Hrozba sepsel! Naprosto nezodpovědné hazardování s životem dítěte! Není to nic jiného než tmářství, a kvůli takovému tmářství mohl svět přijít o Spasitele, jediné, rozumíte, jediné za posledních dva tisíce let!“

Jeden ze statistů, elegantně oblečený v tenisovém úboru, až andělsky bělostném, si na scéně pinká o cvičnou stěnu lidské trpělivosti a uštěpačně zkříví koutky úst: „Jediného? Snad bychom to nemuseli tak dramatizovat...“

„To by šlo,“ souhlasí režisér, „ale nemá to spád, chtělo by to ještě nějakou provokačku.“

Marie, která se v myšlenkách zatoulala bůhví kam, sebou polekaně škubne: „Cože, provokačku?“

„Ale né...“ povídá režisér unaveně, „tedy ano. Co kdyby...“

„Místo vlajky visela na americkém velvyslanectví Prodaná nevěsta!“

„A Mařenka prodávala perník!“

„A-a-až začne Va-Vašek ko-koktat, objevil se na scéně lo-lo-logopéd!“

„A Sněhurky budou ukazovat divákům použité vločky!“

„Vločky, skvělé, ale proč Sněhurky?“

Šedm trpaslíků stojí náhle zaraženě, neví, co odpovědět, naštěstí orchestr spustí tuš.

„To je mi blízké, zvlášť jak jste zpíval o těch kapkách a ono v té chvíli začalo venku pršet,“ utrousí v úzké uličce mezi stoly bratr Strážlíček, dnešní host z církve českobratrské, a spěchá na jeviště navázat na podvečerní kytarový koncert ornitologickou přednáškou:

„Tak já vnímám slovo Hospodinovo; všechny věci jsi učinil moudře, vše je učiněno skrze Tvoji lásku. Bratři faráři, poslechněte si jen takovou lindušku,“ bratr Strážlíček pouští přehrávač, „jak krásně zpívá, takový drobný ptáček a celičkový den velebí Pána Boha zpěvem! My lidé, my lidé si tak často stěžujeme – a přece – tou radostí, právě tím – a nebojme se to říci – dováděním – ano, dováděním! – nejvíce chválíme Stvoření! Ruku na srdce, bratři faráři, zdali i my každý den takto radostně chválíme Stvořitele?“

Posluchači, sbalení kolem stolů v temných kuklách shrbených postav, pochmurně mlčí, ale kdo ví; každý dovádí, jak umí.

„Ano, nadýchnutost!“ pokračuje nadšeně bratr Strížlíček, „nadýchnutost, to je ta modlitbička ptáčků, ptačí, víte, jak já s lidmi mluvím spíše o ekologii, ale kdyby byla jiná doba, putoval bych krajem a rozdával bible, kdyby byla jiná doba. A co k nám letos přiletělo brkoslavů, to je tak jednou za sedm, deset let, takováhle migrace, když se přemnoží na severu, tak při hledání potravy zaletí až k nám.“

V Praze se brkoslavové nepřemnožili, jen sochy na Karlově mostě simulují turisty strnulými pohyby hlavy. Po očích jim stékají obrazy malostranských střech a břeh se jim v ramenou láme ve dvě, a stéká řadami domů po obou stranách řeky.

Na Hlavním nádraží dávám, letos již potřetí, dvacku na lístek jedné nádražní tulačce, do Českých Budějovic. Budějický rychlík jezdí až do bufetu, kde paní vedoucí mění cestujícím tuplované jízdenky za panáky vodky.

„Tak pomáhej Pánbůh,“ povídám na rozloučenou. Ženin obličej se znetvoří zlobou.

„Jakaj Pánbůh!? Na mě Pánbůh leda celej život sere!“

„A není to spíš tak, že my serem na Pánaboha?“ povídá umělec. Není to férová odpověď, simuluje perského básníka a derviše ze třináctého století, kterého už šest let donekonečna překládáme s Jakubem Němečkem. Jmenoval se Háfiz.

Tulačka se přesto zastaví, náhle překvapivě klidná, jako by v tom víření perského básníka našla i ona po tolika staletích svoji nehybnou střední osu. Pozvedne dlaň na znamení míru, skoro jako nějaká vznešená indiánská náčelnice: „Dobře, dobře. Tak půl na půl, jo?“

Nasedá na svůj expres do Budějic a umělec shodou okolností také, jenže přes Paris, London, New York a pár minut zajížďky, co nám tu na Hlavním nádraží ještě zbývá.